

הערל פרק שמיני יבמות

אלמא לא קני ליה רביה. והא דאמר בפ"ק דקידושין (דף טו.) וחס) לעצד עברי גופו קנוי היינו לענין שזריך גט שחרור ואין יולא באמירה בעלמא אצל לענין מנות לא והא דשרי בשפחה כנענית היינו משום שזריך שיעבוד את רבו זין ציוס זין זלילה כדכתיב (דברים טו) כי משנה שר שכי עבדך דשכיר קרייה רחמנא וא"ת דמשמע דמטעמא דקני ליה רביה יש לו לפטר והלא עבד כנעני גופו חייב בשפסא למ"ד (פסחים דף פ"ג) נשים בראשון חובה ואפילו למאן דאמר (סו) רשות מכל מקום שרי לאכול פסח והכא כתיב לא יאכל בו וי"ל דאי הוה קני ליה רביה לא הוה אכיל אלא בהמנחת רבו כעבד כנעני ולא בהמנחת אחרים:

1 א מ"י פ"ג מהלכות
במרים הלכה ה' ופ"ב
מהל' אבות הטומאה הלכה
טו:
2 ב מ"י פ"א מהלכות
מילה הלכה א' פסג
עשין כח טו"ע י"ד סימן
רס"א:
3 ג מ"י פ"ה מהלכות
קידוש פסח הלכה ה'
ופ"ט הלכה ט':

תוספות ישנים

(א) ועי"ל אגב דכתיב בתורה לא יאכל בו כתיב נמי בשפסא לא יאכל בו. א"י מכיון שגבי"ש מלמדת חסור לומר דערל אסור בתרומה כהנה בשלון חסור ולהכי כתיב לא יאכל בו:

הכא נמי לא קני. גופיה לרביה וישראל מעליה הוא וחייב בשפסא: **ושמעין ליה לר' אליעזר דאמר מופנה מזד אחד למדין.** אס ארין להשיב ואס יש להשיב משיצין וכאן יש תשובה מה לפסח שכן חייצין עליו כו' כדלעיל. ולקמן בפרק מנחות חלילה (דף קד.) שמעיין לרבי אליעזר דאמר מופנה מזד אחד למדין ומשיצין דקמני חללה בשמאל פסולה ור' אליעזר מכשיר ואמרין מ"ט דתנא קמא יליף רגל רגל ממזרע דכתיב ביה על זבן רגלו הימנית וקרא יתירא הוא דכיון דכתיב על דס האשסי וצדס האשס כתיב ברגל מנינת ואלא הו' צעי למיהדר ומכתיבי בשמן ואמרין בזמנות בפ"ק (דף ק.) מופנה הוא למדרשה יד יד לקמייה רגל רגל לחלילה חון חון לרביעה ורבי אליעזר מכשיר חלילה בשמאל דלח גמר ממזרע דאיכא למיפוך מה למזרע שכן טעון עץ ארו ואזוב ושי תולעת ומקשיני התם (ולקמן דף קד.) ורבי אליעזר לא יליף רגל רגל ממזרע והתניא מנין לרביעה שהיא זיימין כו' ומשיצין חון חון מופנה רגל רגל לא מופנה. ואע"ג דג"ש מופנה מזד אחד הוא דרגל דמזרע מופנה הואיל ורגל דחלילה לא מופנה פריצין: **זין דגופיה לא רייד.** לא תושב ולא שכיר דלא אפשר לאוקמייהו כפשטיהו כלל הוה ליה תרי קראי ימירי: **שדי חד אלמד וחד אלמדה.** ומופנה משני גדיים דברי הכל למדין ואין משיצין אפילו יש להשיב: **מה פסח אונן כו'.** דילפינן (לקמן דף ע"ג.) לכולהו קדשים ק"ו ממעשר: **מעשים כרוסים דנבר העבד.** סימנא הוא ומפרש ליה: **וענוש כרס.** על המילה: **ומינס זכריו ועציו.** אס יש לו זן ראיז למול אז עבד למול אסור האז אז האדון לאכול בשפסא א"כ מלו דכתיב (שמות י"ג) המול לו כל זכר ואז יקרב וגבי עבד כתיב ומלטה אותו אז יאכל בו (א) האיש בעליו דאי משום עבד הא כתב כל ערל לא יאכל בו: **אדרבה אנינות.** פסל טפי מערלות דהא אית ביה חומרא שנוהג כל שעה שמת לו מת אצל ערלות דגופיה משמל פעם אחת שוב אינה חורת עליו: **לא מניס אמרת.** דיליף תרומה מפסח לענין אנינות (א) ומוקי קרא דמיעוטא לערלות: **שצקין ערלות דכתיב גופיה דפסח.** ולא מגמרין לה (א) מתרומה בג"ש דמושז ושכיר וילפינן אנינות כו': **ממעשר גמר.** לקמן בפרקין (דף ע"ג.) ה"ג **מפסחא ערלות דגופיה הוה ליה לרבווי כו':** המרת

(א) ג"ל אלעזר. (ב) נלקמן
עד. שבת קד. קלה. ז"ק
כה: מדה כ"ג. (ג) נטעות
וכן לעיל פסח: ולקמן על.
ליתא. (ד) (לעיל פסח: לקמן
ע"א. (ה) פסחים ט"ו, ט"ז, ט"ח, ט"ט
(ו) ויקרא י"ד. (ז) נשס.
ט) ז"ל ומוקס. יע"ז.
(ח) ג"ל לתרומה. (ט) (ועי'
(י) ג"ל לתרומה. (יא) (ועי'
היטיב מוספות כתובות לה:
ד"ה מי אחיל. (יב) (ועי'
ד"ה ומה מעשר וכו' היטו
בתימה. (יג) (בבבס י:
ט) ב"ר א"י.

תורה אור השלם

1. וכל דך לא יאכל קדש
תושב בהן וְשֹׁכֵר לֹא
יאכל קדש: ויקרא כ"ב י
2. וכל עבד איש מקנת
פסח ומלטה אותו אז
יאכל בו: שמות י"ב מד
3. ובי יגור אתך גר
ועשה פסח ל'ך המול לו
כל זכר ואז יקרב לעשותו
וקרא באזרח הארץ וכל
עַרְלֵי לֹא יאכל בו:
שמות י"ב מה
4. ויאמר יי אל משה
ואהרן זאת חקת הפסח
כל בן גבר לא יאכל בו:
שמות י"ב מג

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ושמעין ליה כו'
ולא הו' בני לביהדי. עיין
לקמן קד ע"א בריש ד"ה
חון חון וכו' ובשבת דף
קלה ע"א ד"ה מזד אחד
ובקידושין דף טו ע"א ד"ה
ואמר להן חון:

הגהות הב"ח

(א) ג"ל השתא דאמרת
בו לרשע הוא אלא כתיב
ערל לא יאכל בו כל זן
נכר לא יאכל בו למה לי
כל ערל לא יאכל בו בו
אינו אוכל אבל אוכל
הוא במצוה ומרור כל
בן גבר לא יאכל בו בו
בו המרת דת פוסלת
ואין המרת דת פוסלת
במעשר ואלטרין למכנז
ערל כ"ל: (ב) רש"י
ד"ה ומלמ זכרו וכו' אז
יאכל בו היינו בעליו:
(ג) ד"ה שצקין וכו' לה
אתרומה בג"ש:

מוסף רש"י

מופנה מצד אחד
למדין ומשיצין גורה
שזה שאינה מופנה משני
צדדיה אלא מזד אחד,
למדין ממנה אס אין
להשיב, אצל אס יש להשיב
משיצין (שבת פ"א.)

ממשל פעם אחת שוב אינה חורת עליו: **לא מניס אמרת.** דיליף תרומה מפסח לענין אנינות (א) ומוקי קרא דמיעוטא לערלות: **שצקין ערלות דכתיב גופיה דפסח.** ולא מגמרין לה (א) מתרומה בג"ש דמושז ושכיר וילפינן אנינות כו': **ממעשר גמר.** לקמן בפרקין (דף ע"ג.) ה"ג **מפסחא ערלות דגופיה הוה ליה לרבווי כו':** המרת

אלמא לא קני ליה רביה הכא נמי לא קני ליה רביה אלא לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא ושמעינן ליה לר' אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למדין ומשיצין ביון דלגופיה לא צריך שדי חד אלמד ושדי חד אמלמד והוה ליה גזירה שוה מופנה משני צדדין אי מה פסח אונן אסור בו אף תרומה אונן אסור בה א"ר יוסי בר חנינא אמר קרא (זר) וכל זר זרות אמרתי לך ואלא אנינות אימא ולא ערלות הא כתיב יתושב ושכיר ומה ראית מסתברא ערלות הו"ל לרבוויי שכן (מעשי"ם כרות"ם בדב"ר העב"ד) מחוסר מעשה ומעשה בגופו וענוש כרת וישנו לפני הדבור וימילת זכריו ועבדיו מעכבת אדרבה אנינות הוה ליה לרבוויי שכן ישנה בכל שעה ונוהגת באנשים ונשים ואין בידו לתקן את עצמו הנך נפישן רבא אמר בלא הנך נפישן נמי לא מצית אמרת שבקינן ערלות דכתיב בגופיה דפסח וילפינן אנינות מפסח דפסח גופיה ממעשר גמרין אי מה פסח מילת זכריו ועבדיו מעכבת אף תרומה מילת זכריו ועבדיו מעכבת אמר קרא ומלטה אותו אז יאכל בו מילת זכריו ועבדיו מעכבת בו מלאכול בפסח ואין מילת זכריו ועבדיו מעכבת בתרומה אי הכי אימא כ"ל ערל לא יאכל בו אוינו אוכל אבל אוכל הוא בתרומה הא כתיב תושב ושכיר ומה ראית מסתברא ערלות דגופיה הוה ליה לרבוויי שכן מעשה בגופו וענוש כרת אדרבה מילת זכריו ועבדיו הוה ליה לרבוויי שכן ישנה בכל שעה הנך נפישן ואב"א בלא [הנך] נפישן נמי לא מצית אמרת מי איכא מידי דערלות דגופיה לא מעכבא ביה ערלות דאחרני מעכבא ביה השתא דאמרת בו לדרשה הוא דאתא (א) כל בן נכר לא יאכל בו למה לי (א) בו המרת

ממשל פעם אחת שוב אינה חורת עליו: **לא מניס אמרת.** דיליף תרומה מפסח לענין אנינות (א) ומוקי קרא דמיעוטא לערלות: **שצקין ערלות דכתיב גופיה דפסח.** ולא מגמרין לה (א) מתרומה בג"ש דמושז ושכיר וילפינן אנינות כו': **ממעשר גמר.** לקמן בפרקין (דף ע"ג.) ה"ג **מפסחא ערלות דגופיה הוה ליה לרבווי כו':** המרת

(ה) **רבו גרסינן ב"ר ערל לא יאכל בו למה לי.** ולא גרסינן מושז ושכיר דהא אוקימנא קרא כו' לגזירה שוה ועקרנא ליה מפשטיה לגמרי: